

**ODBORNÉ POZNÁVÁNÍ, VĚDECKÉ HODNOCENÍ,
DOKUMENTOVÁNÍ A EVIDENCE KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ 19. A 20. STOLETÍ**

Úkol číslo 402

PRAHA - OŘECHOVKA II

STŘEDNÍ ČÁST

Alexandra Křížová

Spolupráce:

Kateřina Hubrtová, Hedvika Nejdlá, Jana Růžičková

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV,
územní odborné pracoviště v hl. m. Praze**

prosinec 2008

ÚVOD.....	3
HISTORIE.....	5
URBANISMUS.....	12
MĚSTSKÁ ZELEŇ.....	19
ZHODNOCENÍ.....	27
LITERATURA.....	29
MAPA ZKOUMANÉHO ÚZEMÍ	
MAPA PAMÁTKOVÉ HODNOTY OBJEKTŮ	
MAPA ZACHOVÁNÍ SOUKROMÉ ZELENĚ Z DOBY ZALOŽENÍ	
URBANISTICKÁ STRUKTURA VEŘEJNÉ ZELENĚ	
SEZNAM KATALOGOVÝCH LISTŮ OBJEKTŮ	

Druhá část institucionálního výzkumného úkolu se v letošním roce zabývá plošným průzkumem střední části zahradního města Ořechovka (katastrální území Střešovice v městské části Praha 6). Zkoumané území je celé součástí památkové zóny Praha 6 - vilová kolonie Ořechovka, vyhlášené Vyhláškou hlavního města Prahy ze dne 16. 5. 1991 o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany. Hranice zkoumaného území na východě navazuje na loni dokumentovanou část a je zde vymezena západní polovinou ulice Slunné, na severu ji vymezuje železniční trať, respektive hranice katastru Střešovice, na západě prochází ulicemi Na Ořechovce a Pod Vyhlídkou a Na Pěkné vyhlídce a na jihu hlavní třídou, Střešovickou ulicí. Oblast zahrnuje stavební území vlastní vilové kolonie, zastavěné v období let 1920 – 1923, tedy v první stavební etapě a související zástavbu převážně z let 1923 – 1930, tedy druhou stavební etapu.

Ve zkoumané oblasti je zatím jediná evidovaná kulturní památka rejstříkové číslo 40541/1-1523, Kafkova vila čp. 484, Na Ořechovce 41.

Všechny objekty jsou autorsky doloženy a zastoupení jsou významní doboví architekti a stavitelé (B. Hybšman, P. Janák, A. Dryák, J. Vondrák a další).

Dokumentovaný soubor objektů není dosud podrobněji v literatuře zpracován. Ačkoliv samo slovo Ořechovka je pojem, a dalo by se předpokládat množství odborné literatury, problematikou se zatím zabývaly většinou pouze odborné časopisy. Také v archivu našeho ústavu nebyla dosud uložena prakticky žádná dokumentace.

Průzkum území probíhal ve třech rovinách. Základem se stal podrobný terénní průzkum. Objekty byly navštíveny (bohužel většinou pouze z exteriéru, protože velkou část dnes tvoří soukromé vily a domky) a byla provedena jejich fotodokumentace. Souběžně probíhal archivní průzkum především ve fondu stavebního archivu úřadu městské části Praha 6. Dále byla zpracována rešerše článků z odborných časopisů a doplněna dobová fotografická dokumentace nebo pohlednice. Výsledky archivního průzkumu byly komparovány s vlastní stavbou a bylo provedeno závěrečné památkové zhodnocení zohledňující jednak výjimečnost a originalitu architektury stavby, jednak intaktnost díla.

Zkoumána byla celá zástavba území, která je charakteristická v průměru vysokou kvalitou většiny staveb, danou jak jasnou a kvalitní urbanistickou koncepcí, tak přísnou kontrolou dodržování regulativ i kvality projektu ze strany stavebního úřadu a také účastí řady významných architektů své doby. Pro velké množství jednotlivých objektů, často se lišících jen

v drobných detailech a vzhledem k množství shromážděného materiálu, byly v konečné podobě formou karet dokumentovány jen architektonicky nebo typově nejvýznamnější objekty souboru. Ty byly v kartách podrobně popsány a doplněny fotografiemi a archivní plánovou dokumentací. U řadových domů je karta zpracována souhrnně pro celý blok, event. několik stejných bloků, jednotlivé dispozičně odlišné domy (krajní, prostřední apod.) jsou následně prezentovány již jen plány a fotodokumentací nebo pouze fotodokumentací. V záhlaví tabulky jsou uvedena všechna čísla popisná bloku, podrobný popis je vždy k jednomu vybranému domu, jehož čp. je uvedeno v adrese.

Protože jsme ale chtěli v návaznosti na první část Ořechovka – východ, zpracovanou v roce 2007, zachovat kompletnost a podrobnost celého elaborátu, byla provedena kompletní fotodokumentace všech v území se nacházejících objektů, včetně několika objektů ze staré zástavby v severozápadní části území. Tato fotodokumentace není předkládána v tištěné podobě, je však součástí elektronické verze dokumentu a je rovněž k dispozici na síti NPÚ HMP pro studijní potřebu .

Řazení objektů bylo pro přehlednost zvoleno stejně jako v první části dle posloupnosti čísel popisných.

Katalogový list s textovou částí je doplněn situačním plánem (většinou původního i současného stavu), plánové dokumentace z doby vzniku objektu a podrobné fotografické dokumentace současného stavu, případně dobových fotografií či pohlednic.

Celkem je v katalogu 31 karet, ve kterých je zpracováno na 70 objektů. Z nich 45 má dokumentován archiv. Část archivních plánů bohužel nebyla v době zpracovávání úkolu k dispozici, jednak proto, že archiv úřadu MČ Praha 6 se z důvodů rekonstrukce stěhoval do provizorních prostor, jednak proto, že průběžně provádí digitalizaci plánové dokumentace. Příložené DVD pak obsahuje 161 složek s téměř 1000 fotografiemi celého území (pro přehlednost jsou domy řadové domky či dvojdomky vždy pohromadě v jedné složce).

Oproti loňskému roku byla větší pozornost věnována historickému vývoji území a také urbanismu. Proto byl do této práce zařazen také oddíl Městská zeleň, převzatý ze 7. části výzkumného záměru MK0CEZ01F2702 - Terénní a badatelský průzkum, dokumentace a pasportizace ohrožených skupin památek na území hl. m. Prahy, části nazvané Dokumentace a vyhodnocení historického vývoje systému zeleně jako programové součásti urbanistické struktury základních městských čtvrtí. Tento úkol zpracovala v letech 2002 - 2006 Ing. Jana Stejskalová a je důležitým doplněním celého elaborátu.

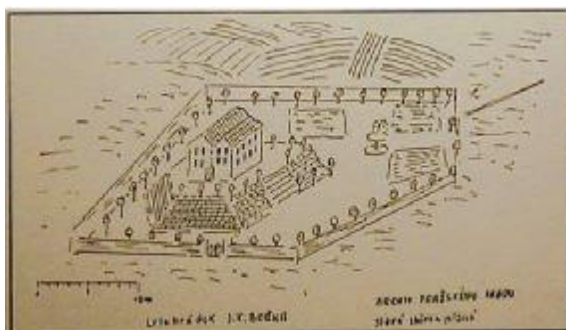
Ve třech, čtyřech letech po státním převratě vyrostla na severovýchodním svahu pod Střešovicemi k Dejvicům jakoby ze země vzdupána úpravná vilová čtvrť, plná sličných rodinných domků s roztodivně oplocenými zahrádkami, které od časného jara až do pozdního podzimu hýří tisícerými barvami květin a okrasných keřů, takže procházkou čistou touto čtvrtí čítali jest za skutečné osvícení. Úředně i lidově zvána jest "Vořechovka" a jednotlivé části "na Vořechovce".

C. Straka: Pražská villová čtvrť "Vořechovka"

Do roku 1918 byla Praha provinčním městem Rakousko-Uherska. Se vznikem ČSR se stala hlavním městem nového státu. Nové potřeby města i státu zákonitě vyvolávaly zvýšený stavební ruch. Vytvořením Velké Prahy byla překonána dosavadní anarchie ve výstavbě zvláště okrajových obcí, projevující se vznikem předměstí, neodpovídajících požadavkům hygieny a techniky, o umělecké stránce ani nemluvě.

K potřebám hlavního města nového státu patřilo zajištění bydlení úředníků nových ministerstev i vybudování rezidencí pro zastupitelství. Proto vzniklo Státní stavební družstvo a roku 1919 byla ministerstvem veřejných prací vypsána soutěž na výstavbu kolonie rodinných domků. Pro stavbu bylo vybráno území v katastru Střešovic a potřebné pozemky byly z obecního vlastnictví ministerstvem veřejných prací pro Státní stavební družstvo vykoupeny.

Pro budoucí území vilové kolonie byl vybrán místní název Vořechovka. Ten pochází původně z německého jména der Borzeckische Garten - „Bořkovy zahrady“, podle Jana Křištofa Bořka – Borschecka, sekretáře dvorské komory a prvnímu komisaři solního a pivního důchodu v království českém. Ten pozemky získal roku 1709 za 2000 rýnských zlatých se závazkem, že placeno bude Strahovskému klášteru vždy o sv. Havlu 8 zl. 38 kr. Již o rok později zde dal vybudovat zámek. Zámek se rozkládal v nejsevernější části zahrady, v místech dnešních vojenských objektů v Dělostřelecké ulici.

Návrh na budovu a sad nakreslil hned v den koupě stavitel Jan Jiří Eichbauer.

Jeho náčrt, ač nedokonalý, prozrazuje, že Bořkova zahrada se v malém měřítku podobala proslulým francouzským parkům své doby.

O její skutečné velkoleposti více vypovídá dobová mědirytina (kolem roku 1740) Joh. Fried. Leibzelta, znázorňující pohled na část Hradčan a Petřín z Bořkovy zahrady

<http://student.fsfd.cvut.cz/~zemanj5/histuz.htm>

Bořkův letohrádek i se zahradou zanikl v roce 1742 při dělostřeleckém bombardování v souboji mezi francouzským vojskem, okupujícím Prahu a rakouskou armádou, v rámci tzv. války o dědictví rakouské.

Poté polnosti připadly zpět Strahovskému klášteru, jakožto bývalé gruntovní vrchnosti. Roku 1747 za ně královský viniční úřad nabídl strahovskému klášteru dvě vinice proměněné v pole poblíž Andělky a tak přešla Bořkovka do rukou státu. Ten zde zřídil vojenské zbrojní skladiště. Celý prostor pak až do počátku 20. století sloužil jako dělostřelecké sklady a dělostřelecké laboratoře (to dokládá řada názvů zdejších ulic: Dělostřelecká, Zbrojnická, U Laboratoře...). Ostatně vojenský areál je na Ořechovce dodnes.

Letecký snímek centrální části Ořechovky s vojenským areálem a hlavním náměstí s ústřední budovou čp. 250 – uprostřed snímku dole www.praha6.cz

Teprve později se název z nepochopení původního významu a po dlouhých sporech upravil do spisovné formy češtiny jako Ořechovka.

Rozloha pozemků Státního stavebního družstva, určených k výstavbě kolonie činila celkem 105 614,89 metrů čtverečních. Soutěžní porotě bylo předloženo celkem 38 návrhů, z nichž deseti byly uděleny ceny a odměny. Vítězný projekt, který se umístil na společném prvním a druhém místě vypracovali architekti Jaroslav Vondrák a Jan Šenkýř. Vondrák byl architekt a urbanista, významná osobnost české architektury přelomu 19. a 20. století. Studoval na Uměleckoprůmyslové škole v Praze u Jana Kotěry.

Vypsání veřejné urbanistické soutěže na „kolonii rodinných domků na Vořechovce“ vedlo k vytvoření zdravého konkurenčního prostředí. Zároveň podnítilo i založení Konzorcia stavitelů v Praze Střešovicích, NaVořechovce. Za konzorcium se podepisoval Miloš Vaněček, arch., inž. a Dr. techniky a Antonín Černý, inž.. Soutěž obeslali přední urbanisté, architekti a stavitelé a majitelé velkých stavebních firem. Ke známým autorům, jako byl Pavel Janák, František Roit, Jaroslav Vondrák, Jan Šenkýř, Viktorýn Šulc, Bohumil Hybšman, Alois Dryák, František Havlena, Bohumil Kozák a další, z nichž mnozí obdrželi v soutěži ceny se přidružili stavitelé, inženýři a doktoři techniky (viz jmenný rejstřík autorů).

Návrh se stal podkladem pro definitivní urbanistické řešení této vilové oblasti, zatímco jednotlivé ucelené části zástavby byly většinou projektovány a prováděny podle upravených typů těch architektů, kteří se v soutěži umístili na předních místech, čímž se předešlo nežádoucí uniformitě (J. Freiwald, J. Vondrák, J. Hnilička, B. Hybšman, F. Vahala, P. Janák, L. Machoň). S výstavbou vilové kolonie Státního stavebního družstva bylo započato v roce 1920, první domky vznikly v 1. fázi výstavby v letech 1920 – 1923. Původní družstevní vilová kolonie Ořechovka, byla ohraničena na východě ulicí U Laboratoře, na západě ulicí Pod Vyhlídkou, na severu ulicemi Pod Ořechovkou a Dělostřeleckou a na jihu ulicí Na Ořechovce.

Archivní plán – Definitivní situace Zahradního města Na Vořechovce.

Plodná spolupráce navazovala na schválenou regulaci ve smyslu výnosu Zemské správy politické v Praze z r. 1920. Za Zemskou správu se na plánech podepisoval její prezident pan Nováček. Garantem dodržení výnosu byl Magistrát hl. m. Prahy, reprezentovaný osobnostmi vysokých odborných kvalit (magistrátní rada Dr. Hlubina, Ing. Šebek, Dr. Materna, Dr. Červinka, stavební rada arch. J. Zášch aj.). Přednostou regulačního oddělení ministerstva veřejných prací byl Otakar Fierlinger, inž. dr. technických věd, urbanista a zahradní architekt, který v počátcích budování československého státu vstoupil svými pracemi v oblasti urbanismu a začlenění staveb do zeleně do ideového vření doby. Spolupracoval také s Pavlem Janákem. Kontrolním orgánem při provádění staveb byla Státní stavební správa kolonie rodinných domů U Vořechovky v Praze. Její razítko se objevuje na mnoha plánech objektů. např. čp. 324 – 328, čp. 331 - 336 a dalších).

Z hlediska stavebníků i úřední kontroly regulace bylo výhodné sdružování do společností. Na Ořechovce jich působilo několik: Stavební družstvo výtvarných umělců a spisovatelů, Stavební družstvo státních a jiných veřejných zaměstnanců v Praze, spol. s.r.o. a další. Zájemcem o přidělení parcel byl i Ústřední spolek československého průmyslu cukrovarnického, který zadal návrh a realizaci areálu svého výzkumného ústavu (čp. 112).

Čp 112, dobová pohlednice, sbírka fotografie Muzea hl.m.Prahy, inv.č. H 212 106.

Stavební práce, zahájené v roce 1920, probíhaly s velkou intenzitou, takže již počátkem listopadu 1921 začalo stěhování prvních obyvatel do ještě ne zcela dokončených domů a

během roku 1922 byla převážná většina objektů nově vznikající čtvrti obydlena. V průběhu tohoto roku také došlo k úpravě ulic a elektrifikaci, takže rokem 1923 byla výstavba kolonie ukončena.

Obchodním i společenským centrem kolonie se stala Ústřední budova čp. 250, projektovaná architektem Vondrákem a stavěná souběžně s obytnými domky.

Ústřední budova čp. 250 – dobová fotografie (www.praha6.cz)

Umístěna zde byla řada obchodů: „řádný obchod s koloniálním zbožím“, cukrářství, prodejna obuvi Baťa, galanterie, trafika, holič, řezník, instalatér Stolín, žehlárna prádla, truhlář), ale i známý biograf Ořechovka, restaurace („lepší hostinec se zahradou a sálem“), kavárna s vinárnou a dokonce i ordinace lékařů. V roce 1927 byl společenský význam této budovy rozšířen o vybudování divadelního a tanečního sálu. Byla tu i knihovna, pošta a spolková místnost, využívaná hojně např. spolkem „Beseda na Vořechovce“. Dnes je funkční jen částečně.

V původním architektonickém návrhu byla před domem čp. 250 škola. Na podnět obyvatel Ořechovky nebyla nerealizována. Zjistilo se, že nedaleká škola u kostela sv. Norberta je dostačující a obyvatelé preferovali zachování volného prostoru ústředního náměstí.

Provizorní úprava náměstí počítala také se stavbou komplexu drobných krámků a kiosků. Obyvatelé se opět postavili proti a požadovali vytvoření obchodního centra v ústřední budově, zatímco náměstí chtěli jako ústřední prostor, upravený parkově pro rekreační účely.

Beseda požádala navíc o pronájem pozemků na náměstí ke zřízení tenisových kurtů a byla nakonec pražskou obcí pověřena provedením sadové úpravy a dětského hřiště.

Návrh na definitivní vyřešení prostoru počítající s trvalým zachováním funkce hlavního náměstí vypracoval arch. Alois Dryák. V průběhu prvního pololetí roku 1927 byl tento projekt svépomocí místních obyvatel realizován.

Do sadové úpravy byly citlivě zasazeny tenisové kurty s klubovnou tenisového klubu. Původní klubovna byla mnohem menší, než ta dnešní. Jejím členy byly především majitelé okolních družstevních vilek a domků. Další tenisové kurty byly vybudovány v parku u vozovny, na východním konci Cukrovarnické ulice. Na náměstí bylo také dětské hřiště i sáňkařské dráhy, vytvořené násypkami terénu (podrobněji v kapitole Městská zeleň). Úřednická měšťanská společnost zde velmi držela pospolu a sportovní aktivity tento trend podporovaly.

Pocit sounáležitosti místních občanů je nejvíce patrný na posledním objektu, který se na náměstí postavil – byl to v roce 1929 pomník padlým obětem 1. světové války.

Zhotovil jej roku 1928 sochař Josef Franěk, žák prof. Bohumila Kafky, který také měl na Ořechovce vilu s ateliérem. Pomník byl vyroben z vápence z Pučiště, místa v bývalé Jugoslávii, kde zahynulo v bojích mnoho českých vojáků.

Architektonickou úpravu soklu navrhl Alois Dryák, jeden z mnoha architektů a zároveň také obyvatel Ořechovky. Pomník včetně podstavce je 3m vysoký. Představuje klečícího raněného umírajícího vojáka v uniformě, s náboji za opaskem. Po stranách podstavce je uvedeno 82 jmen občanů Střešovic, padlých v bojích. Odhalení pomníku se konalo v roce 1929. Náklady na jeho realizaci činily 40 000 Kč byly hrazeny z velké části veřejnou sbírkou místních občanů.

Pomník padlým, foto NPÚ 2008

V roce 1930 dostalo prostranství oficiální název – náměstí Na Ořechovce. Ten byl v šedesátých letech minulého století změněn na Macharovo náměstí, podle básníka J. S. Machara, který žil dlouhá léta nedaleko ve vile v Cukrovarnické ulici.

Jediným neupraveným prostranstvím na Ořechovce zůstával travnatý pruh mezi Bušehradskou železniční dráhou a ulicí Pod Ořechovkou, který patřil státním drahám. Opět z

iniciativy a svépomocí občanů byl tento velký prostor, sloužící dosud jako skládka, do roku 1931 upraven podle návrhu A. Dryáka na rozsáhlá sportoviště a dětská hřiště nákladem více než 80 000 Kč. Celý areál byl pojmenován "Strouhalovo hřiště", na památku svého zakladatele Václava Strouhala, dlouholetého předsedy "Besedy na Vořechovce".

V roce 1931 byla Ořechovka již prakticky dostavěná, samostatné městečko, spojené s městem Prahou tramvajovou linkou č. 20, na kterou se muselo dojít na její konečnou, ke Střešovické vozovně. O vysoké občanské vybavenosti svědčí vzpomínky místního starousedlíka, pana Miloše Tobolky:

„Na hlavní ulici Na Ořechovce byli dva řezníci a uzenáři, jeden blízko vozovny a druhý na náměstí, obchody s potravinami byly mimo náměstí tři, ještě jedna prodejna a opravna bot, a lékárna, nahoře na náměstí mlékárna a ještě jedna v domě č. 47 v Cukrovarnické ul., v ulici V průhledu prodejna potravin a ještě jedna Na dračkách, ve Střešovické ulici obchod s potravinami, holič, drogerie, obuvník, řezník a uzenář i s výrobou, obchod s potravinami, a zase hostinec, prodej uhlí a ještě řezník, restaurace U Zvoničky a V Chaloupce, cukrář a šicí potřeby s prádlem, pekař, který opravdu pekl, také tam byl kominík a malíř pokojů s domečkem jak z pohádky s naivními kresbami a starými kamennými schody nahoru na Baterie. Též tam bydleli různí řemeslníci, kteří opravili kde co. A bylo to hned a skorem zadarmo.

Na Ořechovce byli i se soukromými ordinacemi tři praktičtí lékaři, internista a zubařka. Též lékárna v ulici Na Ořechovce, pět trafik s kouřením, novinami a dopisními papíry.“

Počátkem třicátých let končila výstavba prakticky na hranici námi zkoumaného území, tedy ulicí Pod vyhlídkou, resp. kousek za ní – např. v ulici Cukrovarnické byla už od čp. 43 směrem na západ jen prašná cesta.

Vilová výstavba dále na západ od jádra Ořechovky samozřejmě pokračovala a do počátku války dosahovala až k hranicím střešovického katastru končícího u Strnadova (nyní Chládkova) zahradnictví ve Veleslavíně. Touto částí se budeme zabývat příští rok.

Evropské souvislosti

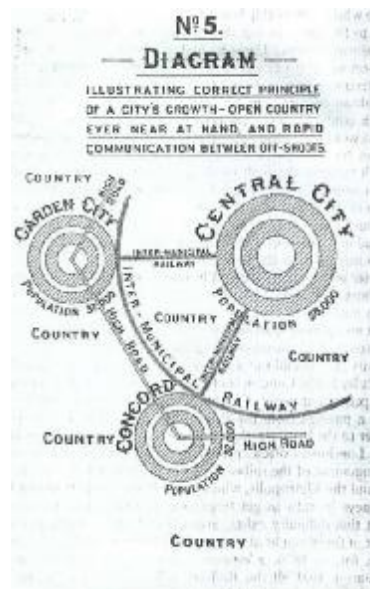
Zahradní město Ořechovka (původně Vořechovka), tedy jeho jádro, bylo vystavěno v průběhu 20. let 20. století. Urbanisticky, funkčně i esteticky dodnes plně vyhovuje požadavkům doby a v Praze je synonymem „dobré adresy“, ačkoliv plánovitě bylo určeno pro nejširší vrstvy obyvatel v duchu ideálů nového československého státu.

Idea zahradních měst byla formulována již na přelomu 19. a 20. století v souvislosti se stále se zhoršujícím životním prostředím anglických velkoměst a průmyslových center. První zásady zakládání zahradních měst formuloval Ebenezer Howard (1850-1928) v knize Tomorrow z r. 1898. Ta byla následně vydána v upravené verzi pod názvem Garden Cities of Tomorrow (1902 v Londýně). Poprvé je zde naznačena myšlenka satelitních programově založených měst (cca 35 000 obyvatel) se samostatně fungující ekonomickou strukturou, minimální občanskou vybaveností a fungujícím dopravním spojením s velkoměstem. Myšlenka zahradního města je vedena snahou zajistit všem a hlavně nižším vrstvám přijatelné a zdravé bydlení i prostředí a harmonizovat je i s nároky vyšších vrstev buržoazie, nikoli ovšem, jak se později často stávalo vytvářet luxusní zahradní čtvrti pro vyšší střední třídu.

↑ Návrh sídliště Hampstead

Schéma rozvržení a propojení sídel v krajině→

Architektura v zahradním městě má být výsledkem práce tří subjektů: architekta, inženýra a v neposlední řadě zákazníka. Architektura zahradního města nemá být orientována pouze směrem k uměleckému výkonu, ale hlavně k praktičnosti, efektivnosti a přirozenosti. Cílem pak je hlavně zlepšení výstavby bytových domů.

Základ města tvoří zřetelně vymezená obytná část se soukromou, vyhrazenou i veřejnou zelení. Průmysl a zemědělství jsou odsunuty na okraj sídelního celku. Protkány jsou účelovou izolační zelení.

Na modelu satelitních měst Howard poprvé prokazuje nezbytnost plánování systému funkčních zón v každém složitějším urbanistickém celku.

Ohlas díla vedl k založení společnosti *Garden City Association*, která podporovala propagaci zdravého bydlení. Společnost nastavovala možné modely financování zahradních měst státem, ale i osvícenými průmyslníky nebo stavebními společnostmi. Mezi jiným propagovala i nutnost vypracování regulačních zastavovacích plánů pro každé samostatné město, čtvrť i dělnickou kolonii.

Československo a Praha

V nově vzniklém československém státě stojí urbanismus před mnoha novými problémy. Jedním z nich je hlavní město Praha s jeho v této době narůstajícím počtem pracovních příležitostí i obyvatel. Pražské radní však tíží nejen otázka, jak ubytovat a dopravovat tyto tisíce lidí a pracujících, nýbrž i problém, jak zajistit, aby se Praha stala moderním a důstojným hlavním městem republiky, sídlem řady nově vznikajících úřadů a institucí. Pro stavební rozvoj Prahy měla klíčový význam Státní regulační komise, vytvořená v roce 1920 a vedená po většinu doby své činnosti (1923 - 38) Eustachem Mölzerem, který byl nakloněn moderním řešením. Jejím prvním a hlavním úkolem bylo zpracování základního urbanistického konceptu pro území Velké Prahy - přehledného regulačního a zastavovacího plánu. Pražský oficiální urbanismus těchto let pak vychází ze tří hlavních teorií - urbanismu wagnerovské moderny, anglického zahradního města a hnutí za reformu bytovou přinášejícího nové řešení bytu i koncepce domovního bloku.

Zahradní města jsou, na rozdíl od wagnerovské zástavby, určena spíše pro okrajové, satelitní části nově vznikající Velké Prahy. Nejde jim o monumentálnost a patos vzbuzující respekt, ale naopak o skromné, ale důstojné, zdravé a finančně dostupné bydlení. Jako ideální typ je považován dům se zahradou.

Rozsáhlá výstavba zahradních měst je dotována velkoryse ze státního rozpočtu s cílem získat obyvatele těchto čtvrtí pro politické cíle státu. Právě zde však narážíme na problém zahradního města, které se stává spíše než sociálním bydlením spíše záležitostí majetnějších vrstev obyvatelstva, což je ovšem v příkrém rozporu s jeho cíli a myšlenkami.

Regulační plán počítal s tím, že severozápadní oblast Prahy se stane souborem sídlišť zdravého bydlení, tzv. zahradních čtvrtí. Spojení nových čtvrtí s centrem měla zajišťovat projektovaná komunikace přes Letenskou pláň. Území Střešovic s částmi katastru Dejvic, Veleslavína a Vokovic bylo určeno pro nízké a izolované zastavění, pro malé rodinné domky v hojné zeleni.

Vilová kolonie Ořechovka

Stavební vývoj Ořechovky je možno rozdělit do tří základních etap. V první etapě v letech 1920 až 1923 byla postavena vlastní družstevní kolonie v severním okraji katastru Střešovic, nákladem skoro 60 miliónů Kč.

Vilová kolonie Ořechovka (<http://student.fsid.cvut.cz/~zemanj5/historie.htm>)

Zástavba byla soustředěna do osmi bloků, umístěných mezi páteří komunikací, ulicí Na Ořechovce na jihu a tělesem železniční trati na severu. Od trati byla oddělena pásem zeleně, do kterého bylo později umístěno dětské hřiště. Kolonii tvořilo 197 domů ponejvíce řadových (čtyř, pěti až šestidomí) s 224, převážně malometrážními byty (jedno a dvojpokojovými). Na východě byla vklíněna mezi vojenský skladový areál a pozemek cukrovarnického ústavu a končila ulicí U laboratoře. Zde byla zástavba rozvolněnější, do ulice U laboratoře bylo navrženo 5 izolovaných vil, navazujících plynule na volnou zástavbu převážně luxusních vil východní části. Také směrem na sever byla zástavba méně zahuštěná. Jsou zde navrženy velmi jednoduché dvojvily. Ty umožnily kopírování prudčeji klesajícího terénu, který by u řadové zástavby činil problém. Dvojvily jsou situované v hlubších zahradách a mají velmi zajímavě řešené vstupní partie se schody, vyrovnávajícími prudký sklon terénu.

*Dobová pohlednice - pohled na dvojvily v ulici Pod Ořechovkou a vojenský areál (vlevo)
zdroj www.praha6.cz*

Celek zahradního města se vyznačuje bohatostí kompoziční skladby prostorových urbanistických prvků. Variabilní utváření komunikační sítě má návaznost na situování lokalit v nichž převažuje jeden z mnoha typů bytové zástavby. Komunikační síť silně ovlivňuje morfologie terénu. Základními postuláty při naplňování dobové vize ideálního města byl princip rovnosti a sounáležitosti v rámci místa a sociální struktury obyvatel a spojení funkce bydlení s pobytem v přírodním prostředí kultivovaném jen dílčím způsobem, s důrazem na zachování přírodní terénní konfigurace.

Ke každému domku příslušela průměrně 5 m široká přední zahrádka a 12 - 20 m dlouhá užitková zahrada uvnitř bloku. Z hlediska zvoleného urbanistického záměru rozvolněné obytné zástavby v zeleni bylo u řadových domků požadováno odstupňování stavební čáry vzhledem k čáře uliční.

Dobová fotografie - ulice Lomená http://student.fsid.cvut.cz/~zemanj5/obr/lom_stav.jpg

To umožňovalo zástavbu opticky rozčlenit a do místy hlubších předzahrádek umístit i vyšší zeleň. Dokladem toho je např. archivní situace bloků VI a V.

Směrování ulic Lomené a Klidné, v jejich střední části zalomené je dáno sklonem terénu a sleduje vrstevnici. Ve zkosných nárožích bloků na křižovatkách s hlavní ulicí jsou navrženy stromky, kryjící z části průhled do vnitrobloku a zároveň propojující zeleň uliční a vnitroblokovou. Zkosení nároží ulic je pro Ořechovku typické, působí velmi příjemně a je samozřejmě velmi praktické. Plánovaná výsadba ve volných rozích parcel se buďto nedochovala nebo nebyla realizována.

Zeleň měla být nejen součástí prostorových vnitrobloků, ale i veřejných komunikací a urbanisticky významných exteriérů. Vnitrobloková zeleň se způsobem navržení parcelace bloků prezentuje v propojení s uliční zelení. Přesné podmínky pro zahradní tvorbu úředně schváleny nebyly, magistrát ale doporučoval dbát co nejvíce původní terénní konfigurace bez jejího narušování terasami. Tím byl předurčen přírodní charakter zahradní tvorby na dlouhých hloubkových parcelách s úzkými cestičkami a schodišti. Součástí řady zahrad byly altány. Sjednocující druhová výsadba nebyla určována, na rozdíl od úředně nařízeného typu oplocení pozemků, který byl součástí Magistrátem požadované a schvalované dokumentace. Ploty měly být nízké a transparentní jak na straně ulic, tak hranic se sousedními parcelami. Byly vždy součástí projektu a jejich návrh nebyl architekty rozhodně podceňován, jak dokládá množství dochovaných realizací.

ul. Lomená 19

ul. Pod Ořehovkou 27

ul. Na Klínku

ul. Dělostřelecká 43

Schválená regulace se týkala výšek staveb, procenta zastavěnosti parcely, posuzováno bylo i hmotové ztvárnění střech. V podmínkách Magistrátu byla předepsána velikost předzahrádek v návaznosti na urbanistickou situaci bloku a šířku komunikace.

Touto regulací pod stavebním dohledem Magistrátu a pod sankcemi při nedodržení podmínek povolení stavby se podařilo spojit exteriéry zahradního města v organický celek. Z archivních dokumentů je zřejmé, že regulace byla přísně vyžadována a dodržována. Neměli bychom si však dělat přehnané iluze o všemocnosti tehdejších úřadů. Jednou z podmínek, které to umožňovaly bylo, kromě sankcí, také to, že většina pozemků zůstávala až do kolaudace majetkem družstva.

Kolonie byla rozložená na sever, východ a západ od ústřední budovy čp. 250 (autor J. Vondrák) z roku 1921, hlavního společenského a obchodního centra kolonie. Ústřední budova byla situována na severním okraji náměstí, tehdy zvaného Hlavním, nebo také náměstím Na Ořechovce.

Prostor dnešního Macharova náměstí, byl, jako celé území, terénně upraven jen minimálně. Návrh na definitivní vyřešení prostoru s trvalým zachováním funkce hlavního náměstí vypracoval Alois Dryák a svépomocí realizovali místní obyvatelé do roku 1922. Do sadových úprav citlivě zapojil dětské hřiště, tenisové kurty s klubovnou i sáňkové dráhy.

Ve své nižší severní partii má ústřední budovu, na jihu pak mohutné typové dvojvily – blok kolonie zaměstnanců Zemské banky. Na východě mu dominují tři zajímavé vily – vlastní vila architekta A. Dryáka, uprostřed nepřehlédnutelná vlastní vila arch. J. Vondráka a vila sochaře O. Španiela.

Náměstí Na Ořechovce v době výstavby na poč. 20.let – pohled k jihu na kolonii zaměstnanců Zemské banky (www.praha6.cz).

Prostor náměstí, který je protnutý dvěma souběžnými páteřními komunikacemi Cukrovarnickou a Na Ořechovce, širokými 20 metrů. S nimi je souběžně severně položená ulice Dělostřelecká šířky 14 m. Příčně na tyto podélné páteřní komunikace probíhá urbanisticky významná dlouhá ulice U laboratoře šířky 16 m a 12 m, vedoucí podél Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR (dříve Výzkumný ústav cukrovarnický). Šířku 8 m má ulice Malá a další méně významné komunikace. Areál výzkumného ústavu zaujímá celý samostatný blok uprostřed vilové čtvrti. Sestává ze 7 budov (z toho 4 původní), dvou zahrad, velkého skleníku a dvou půvabných zahradních besídek. Byl vystavěn roku 1922 podle projektu Josefa Záruby-Pfeffermanna, českého stavebního inženýra a stavebního podnikatele a do vilové zástavby je velmi citlivě zakomponován.

Druhá stavební etapa (1923-1930) znamenala jednak růst další družstevní zástavby až na hřeben střešovického návrší, do oblasti ulic Na Hubálce a dnešní Sibeliovy, jednak, a to převážně, vznik velkých izolovaných vil, jejichž stavebníky byli jednotlivci. Stavěly se v bezprostředním sousedství družstevní kolonie. Tak vznikly ulice Cukrovarnická, Pevnostní, Hlavní náměstí a další komunikační spojnice mezi vilovými bloky. Stavělo se hlavně na jih a na východ od původní Ořechovky. Časově navazovala tato stavba na předchozí etapu, zčásti s ní byla souběžná. Do roku 1926 byla celá severní strana střešovického katastru zastavěna. Poté následovaly úpravy veřejných prostranství včetně Hlavního náměstí i stavba dalších izolovaných vil. Ořechovka byla v podstatě dobudována do roku 1930.

Zástavba se rozšiřovala i v dalších letech družstevními domky i solitérními vilami. Tato stavební etapa byla dokončena roku 1930. Ve třicátých letech se pokračovalo se stavbou vil dále na západ, k Veleslavínu.

Zástavbu z těchto let můžeme považovat za třetí, závěrečnou stavební etapu. Je charakterizována výstavbou výhradně izolovaných vil. Osou západní části se stala prodloužení ulic Cukrovarnické, Střešovické a ulice Na dračkách. V severojižním směru je přetínala ulice V průhledu s rozsáhlými sadovými plochami, spojující Ořechovku s další vilovou čtvrtí vzniklou ve druhé polovině dvacátých let, s Hanspaulkou na katastru Dejvic. Přerušení stavebního ruchu německou okupací ukončilo vilovou výstavbu v severozápadní části katastru Střešovic. Původní jádro Ořechovky i s vilami z konce třicátých let tak přešlo do nových poměrů po roce 1945 jako ukončený a uzavřený urbanistický celek, který vytvořil příležitost k vysoce kvalitnímu bydlení jak pro náročné stavebníky (často osobně spjaté s výstavbou čtvrti – A. Dryák, J. Vodrák, P. Vahala a další), tak pro rodinné bydlení nižších středních vrstev v malých bytech řadových domků.

Výzkumem zahradní tvorby tohoto období se zabýval 7.díl samostatného výzkumného úkolu MK0CEZ01F2702 - Terénní a badatelský průzkum, dokumentace a pasportizace ohrožených skupin památek na území hl. m. Prahy. Oddíl, nazvaný „Dokumentace a vyhodnocení historického vývoje systému zeleně jako programové součásti urbanistické struktury základních městských čtvrtí“, byl v roce 2006 dokončený na pražském pracovišti NPÚ ing. Janou Stejskalovou. Pro komplexnost zde citujeme jeho část, přímo se týkající řešeného území. Text je kompletně převzatý z oddílu nazvaného „Struktura zástavby a zeleně zahradních čtvrtí Prahy 6“.

5.0 Vilová čtvrť Ořechovka, část 5.01 Urbanistická struktura zástavby a veřejné zeleně:

Zástavba rodinných domů je soustředěna podél několika uličních os zdůrazněných parkovými podélnými a příčnými pásy a podtržených stromořadími. Jedná se o podélný pás Při ulici Střešovická a ulici Pod Ořechovkou a příčný pás při ulici Slunná a V průhledu a páteřní stromořadí v ulicích Cukrovarnická a Na Ořechovce. Centrem Ořechovky je parkové náměstí Macharovo, které je pohledově na severu zavřeno blokem domu občanské vybavenosti, akcentováno je pomníkem padlých v 1.světové válce na jihu náměstí.

Macharovo náměstí je typickým parkovým náměstím vytvořeným v geometrické jednoduché dispozici. Střed parku vyplňuje dříve veřejný tenisový kurt, umístěný sem v duchu zásad zdravého životního stylu. Na ose parku se rozkládá kruhové odpočívadlo s výrazným letničkovým záhonem. V travnatých plochách se uplatňují zrcadlově solitéry smutečních vrb (*Salix alba* „Tristis“). Náměstí je zakončeno odsazeným vegetačním pruhem, kde je umístěn pomník padlým v 1. světové válce. Důstojnou atmosféru zde pomáhají vytvářet výsadby tisů a borovic (*Taxus baccata*, *Pinus sylvestris*) a stínomilné trvalky.

Pás při ulici Střešovická je architektonizovaným vstupním pásem vytvářejícím předpolí vlastního Macharovu náměstí. Definován je diagonálami ulic Západní a Východní s jednostranným stromořadím malokorunných stromů. Osázen je březovým, jasanovým a javorovým hájem (*Betula pendula*, *Fraxinus excelsior*, *Acer pseudoplatanus*). Obdobou hraničního podélného pásu při Střešovické ulici je vegetační pás mezi ulicí Pod Ořechovkou a železniční tratí, kde je umístěno kapacitní hřiště pro nejmenší i mladistvé. Na něj kontinuálně navazuje zahrádkářská kolonie, doplňující tak dokonale občanskou vybavenost Ořechovky a sloužící zároveň jako izolační zeleň pohledová i hluková.

Daleko významnější nežli podélné pásy jsou velkolepě pojaté příčné parkové pásy prostupující zástavbu zahradní čtvrti v severojižním směru.

Je to pás při ulici Slunná tvořený kompozičně působivým travnatým pruhem lemovaným stromořadím ořešáků (*Juglans regia*) a zakončeným z jihu a severu skupinovou parkovou úpravou z smíšeného typu. Do jižního parčíku je vloženo sportoviště pro dospělé. Pás má vazbu na zelený pás Dejvic Evropská- Královská obora a na zelený pás zahrádkářských osad a bývalého vojenského hřbitova na Hradčanech. Architekt Vondrák tak jednoznačně navazuje ve veřejné zeleni na regulační plán Dejvic.

Zrcadlově situovaný příčný pás k pásu podél ulice Slunná prochází západní částí Ořechovky ulicí V průhledu. Zakončen je kruhovým vegetačním terčem a plošně rozsáhlým pandanem lesního charakteru kolem ulice Na přechodu. Lesní výsadby jsou koncipované jako monokulturní skupiny listnatých a jehličnatých dřevin a při pohledu od trati vytváří velkolepou iluzi volné přírody. Vegetační kruh v dolní části ulice V Průhledu je koncipován jako bukový lesík vymezený solitérami převislých buků (*Fagus sylvatica* „Pendula“). Předmětný parkový pás navazuje také na vegetační pás Dejvic při ulicích Starodejvická a Zavadilova. Největší plochy zeleně Ořechovky však tvoří zeleň soukromých zahrad. Zabírá 70% plochy zahradní čtvrti. Ve struktuře soukromé zeleně se projevuje několik typů zahrad. Jednak jsou to rozsáhlé zahrady kolem honosnějších vil podél parkového pásu Slunná a na východ od něj, jednak jsou to úzké zahrady u řadových domků anglického typu severně od Macharova náměstí. Většinu tvoří zahrady střední velikosti (cca 1000 m²) s bodově umístěnou vilovou zástavbou. Průzkum zachovalosti stromové dobové zeleně v soukromých zahradách potvrdil neočekávaně ještě 70-80 let po založení čtvrti obdivuhodný počet autentických výsadeb jak z hlediska půdorysného, tak sortimentálního. Zeleň vysoce zachovalá se vyskytuje na čtvrtině sledovaných zahrad, cca na 25% plochy soukromé zeleně. Zeleň fragmentárně zachovalá dokonce na 30 % sledovaných zahrad. Lze tedy říci, že pouze 45% zahrad již neodpovídá osázením původnímu charakteru zahrad. Výsledky výzkumu jsou určitou výzvou do budoucna, kdy by se při obměnách zeleně na soukromých zahradách měl klást větší důraz na odbornou osvětu, aby byla zajištěna sortimentální kontinuita pro budoucí generace.

Při výzkumu bylo konstatováno, že vlastníci zachovávají často typickou zeleň z tradičních i citových důvodů, ačkoliv pro nadměrné rozměry již leckdy vadí v optimálním využívání zahrady pro širší rekreační účely. Řada zahrad působí proto neopakovatelnou atmosférou, kterou vzhledem k soukromému vlastnictví nejde bezkonfliktně zdokumentovat. V několika zahradách jsou dochovány dokonce původní zahradní altány a pergoly. Oplocení zahrad je zachováno téměř v autentické podobě a zasluhovalo by samostatný průzkum a dokumentaci.

K nejvíce frekventovaným druhům z původních výsadeb v soukromých zahradách patří *Picea pungens* „Bismark“, *Picea pungens* „Kosteriana“, *Pseudotsuga menziesii*, *Pinus sylvestris*, *Pinus*

strobu, *Thuja occidentalis*, *Chamaecyparis lawsoniana*, *Taxus baccata* z listnatých dřevin *Acer platanoides* „*Drumondii*“, *Acer platanoides* „*Globosum*“, *Betula pendula*, *Crataegus oxyacantha*, *Populus nigra* „*Italica*“, *Fagus sylvatica* „*Atropunicea*“, *Robinia pseudoacacia* „*Umbraculifera*“, z keřů jednoznačně *Syringa vulgaris*.

Současný trend zakládání zahrad preferuje bohužel pestré zakrslé a sloupovité jehličiny, komorní smrky Pančičovy, a listnáče skalkového typu. Vertikály vzrůstných stromů tak z našich zahrad mizí.

Ing. Jana Stejskalová

Dalším pásem, proloženým Ořechovkou v severojižním směru, je pás v ulicích V průhledu, Na Ořechovce, Slunná. Tvořen je na jihu výrazným parkovým pásmem vysázeným lesoparkovým způsobem. Háje lesních dřevin jsou založeny převážně z druhů smrk ztepilý, dub letní, borovice lesní a bříza bělokorá (*Picea abies*, *Quercus robur*, *Pinus sylvestris*, *Betula pendula*). Kontrastně jsou v prostoru křižovatek použity druhy jako převyšlý buk lesní, smuteční forma vrby bílé a okrasné jabloně. (*Fagus sylvatica* „Pendula“, *Salix alba* „Tristis“, *Malus* sp.).

Kruhový objezd ve Slunné ulici je kompozičním uzlem celého parkového pásu v průhledu - Na Ořechovce. Vysázen je z prostorově působivých buků lesních (*Fagus sylvatica*). Bránový efekt kruhovému motivu vytvářejí převislé buky lesní (*Fagus sylvatica* „Pendula“) umístěné na nárožích postranních vegetačních ploch.

Příčným pásem Ořechovky, vedeným ve směru východ-západ, je vegetační pás vložený mezi ulici Střešovickou, Hybšmanovu, Východní a Západní. Lichoběžníkový tvar pásu je směřován k centru Ořechovky a zastává defakto funkci předpolí centrálního parku na Macharově náměstí. Pás je tvořen rozvolněnými lesíky z druhů bříza bělokorá, jasan ztepilý, javor klen (*Betula pendula*, *Fraxinus excelsior*, *Acer pseudoplatanus*). V budoucnosti by lesíky neměly být podsažovány keři ve smyslu uplatnění jednoznačných tvarů zelených ploch. Proti pásu se vymezuje architektura střešovické Müllerovy vily od architekta A. Loose s geometrizovanými výsadbami trvalek, živými ploty a vertikálami jehličin.

Ústředním prostorem vegetačních úprav veřejné zeleně Ořechovky je park na Macharově náměstí, který byl v duchu zásad tvorby tzv. geometrického stylu nedávno obnoven podle projektu Ing. arch. M. Dandové (2001). Obnoven byl kruhový prostor odpočívadla lemovaný živými ploty a zvláštně klasickým záhonem lemiček. Soliterně byly vysázeny smuteční vrby bílé (*Salix alba „Tristis“*) a potvrzeny byly romantické skupiny jehlčnanů (*Taxus baccata*, *Pinus sylvestris*) u pomníku padlých z 1. světové války. Zrekonstruovány byly i dlažby a parkový mobiliář z tehdy moderních betonových skladebných prvků.

Zahradní čtvrť Ořechovka je prokšua soustavou stromořadí navazujících na vegetační pásy. Nejvýznamnější je stromořadí podél ulice Cukrovarnická, která je hlavní spojnicí celé zahradní čtvrti. Šířka ulice umožnila použití impozantního platanu javorolistého (*Platanus x acerifolium*) a vzrůstného javoru klenu (*Acer pseudoplatanus*). Ostatní ulice jsou osázeny druhy s drobnějšími korunami jako například hlolky, kulovitémi akáty či sakurami (*Crataegus x oxyacantha*, *Robinia pseudoacacia* „Umbraulifera“, *Prunus serrulata* „Kanzan“).

Pro účely výzkumného úkolu byla střední část Ořechovky podrobně prozkoumána jak terénním průzkumem, tak podrobným průzkumem a vyhodnocením množství plánové dokumentace, uložené v archivu Městské části Prahy 6. Ačkoliv všechny objekty mají stavebně prakticky stejnou dataci, je soubor stylově velmi různorodý a zatím s ohledem na nedostatečnou (nebo bohužel také nedostatečně uplatňovanou) památkovou ochranu překvapivě intaktní. Bohužel i zde, jak díky technickému i morálnímu dožívání, tak s ohledem na malé povědomí veřejnosti o kvalitách a hodnotách prvorepublikové architektonické i uměleckořemeslné tvorby, pomalu mizí cenné detaily. A to nejenom již v první části úkolu zmiňované původní autorské oplocení, ale často také dožívající výplně otvorů, hlavně okenních. Pro velké množství jednotlivých objektů, lišících se jen v drobných detailech byly v konečné podobě formou karet dokumentovány jen architektonicky nebo typově nejvýznamnější objekty souboru. Teprve z podrobnějšího průzkumu vyplynul konečný počet karet, který je oproti předpokladu výrazně nižší. Velké množství objektů je zde typových a i zdánlivě rozdílně vyhlížející objekty se teprve při archivním průzkumu ukáží jako typově stejné. Jejich kvalitativní vyhodnocení je uvedeno jednak přímo v tabulce, jednak na následující mapě oblasti, kde jsou památkově nejhodnotnější objekty vyznačeny hnědou barvou. Protože jsme ale chtěli v návaznosti na první část zachovat kompletnost celého elaborátu, byla provedena kompletní fotodokumentace všech objektů souboru. Tato dokumentace není předkládána v tištěné podobě, je však součástí elektronické verze a umožní event. další podrobnější průzkum.

Z nejzajímavějších objektů je nutno zmínit areál bývalého Výzkumného ústavu pro průmysl cukrovarnický. Typově odlišný soubor lze považovat za jeden z nejkvalitnějších ve zkoumaném území a po právu byl doporučen regionální komisí NPÚ HMP k návrhu na prohlášení za kulturní památku. Prakticky celý areál je zachovalý ve všech detailech exteriéru (během práce byla sice provedena demolice objektu vrátnice, ale ta byla postavena dodatečně až v 60tých letech) i interiéru (dokonce včetně původního technického zařízení). Zaujme ale také vyspělým architektonickým řešením, reagujícím na celkovou kompozici Ořechovky a sousedství luxusních vil. Z vilových staveb je to bezesporu vila čp.565 od B. Hübschmanna, upoutávající na sebe pozornost hned na začátku Střešovické ulice svou jednoduchou hmotou, kontrastující s výraznou zdobnou, mědí oplechovanou římsou.

S výjimkou Kafkovy vily čp. 484 (r.č. 40541/1-1523) nejsou zařazené stavby evidovanými kulturními památkami. Na základě tohoto průzkumu byl zpracován a podán návrh na prohlášení

objektů čp. 112 – areál býv. Výzkumného ústavu cukrovarnického, čp. 250 – Kina Ořechovka a také pomníku padlým 1. světové války za kulturní památky. Možnost navrhnout na prohlášení za KP i některé významné stavby soukromých vil (např. čp. 565 od Bohumila Hübschmanna nebo čp. 488 – vlastní vilu Jaroslava Vondráka) je limitována ochotou jejich vlastníků – bez možnosti dokumentace interiéru je podání návrhu bohužel nereálné.

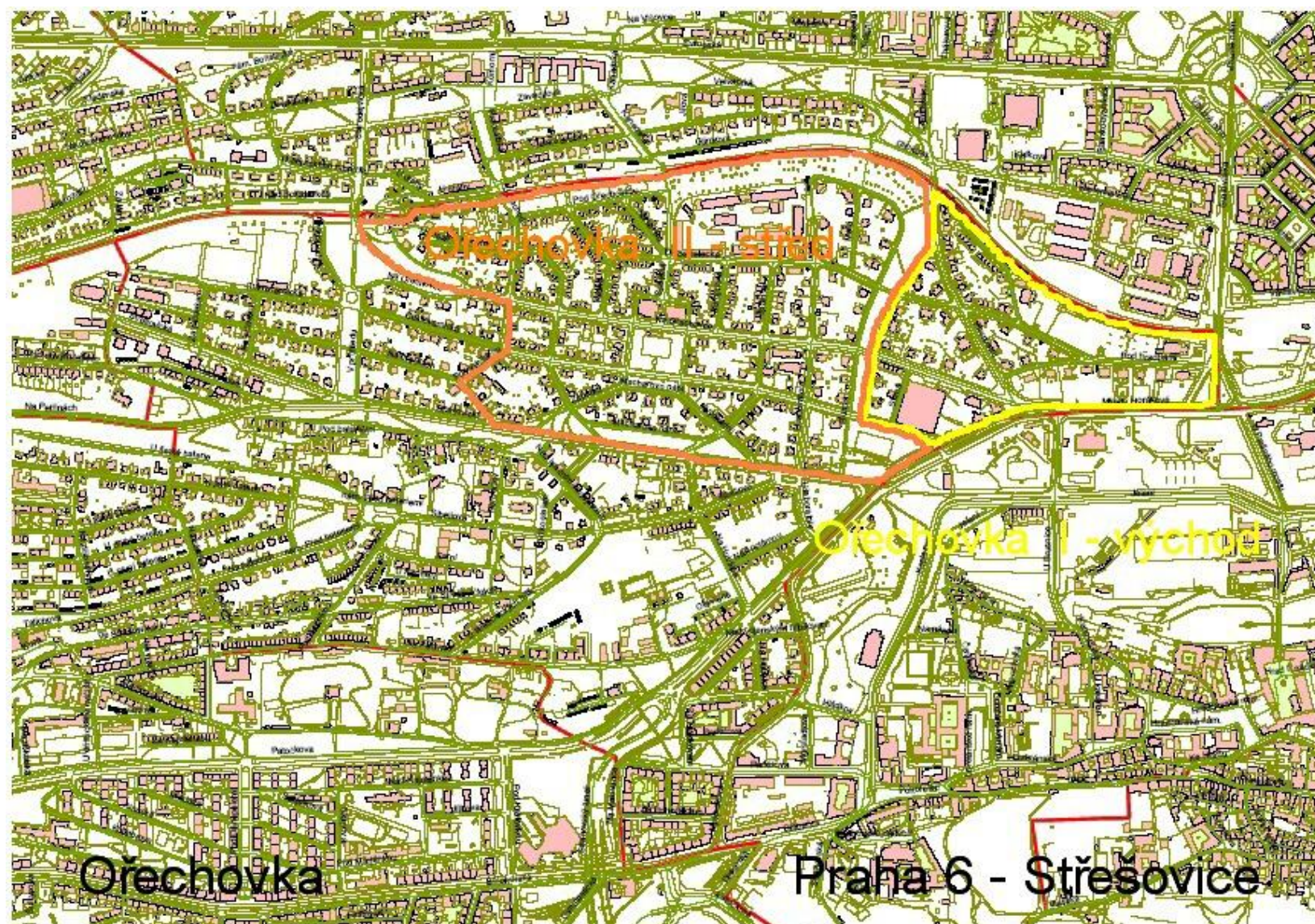
Svůj význam má i podrobná dokumentace domků pro Ořechovku typické anglií inspirované řadové zástavby.

Byla provedena podrobná fotodokumentace plotů a autorky mají v plánu tuto problematiku detailně zpracovat v delším článku či menší publikaci.

literatura, prameny

- Koula J.E.: Rodinný dům jako pionýr nové architektury, Architektura ČSSR XXVIII/1969, str. 544; str. 303 (Rondokubismus); str. 523 (IV 1/XXVIII)
- Bartoš, M.: Strahovský opat a zakladatel Ořechovky, v Bartošově publikaci "Knihy a zápasy", Praha 1948, str. 225-228.
- Benešová, Marie: Pavel Janák. Architekt roč. XLII/1996, č. 14-15, str. 55-56.
- Československá architektura od nejstarších dob po současnost. Praha, Artia 1965.
- Dostál, O.-Procházka, O.-Pechar, J. Moderní architektura v Československu., Praha, Obelisk 1970.
- Flegl, Michal - Fleglová, Jana: Ořechovka - pražská vilová čtvrť dvacátých let. Časopis Památky a příroda, roč. VI/1981, č. 9 str. 513-520
- Flégl, Michal: Ořechovka. Od vinice přes barokní zahradu k zahradní čtvrti. Knihovnička časopisu Břevnovan č. 4. 2000.
- Flégl, Michal: Střešovice tisícileté. Kapitoly ze stavebního a urbanistického vývoje obce za pražskými hradbami. Knihovnička časopisu Břevnovan č. 2, Praha 1999.
- Flegl Michal, časopis Šestka, únor 2005
- Flegl Michal časopis Šestka, březen 2003
- Hájek, Oldřich: Rekonstrukce a dostavba vily na Ořechovce. Architekt, roč. XLIV/1998, str. 39-41
- Havlíček, Josef: Informace o výstavbě kolonie Státního stavebního družstva (s plány jednotlivých typů domků). Zprávy veřejné služby technické, 1924, str. 10-20, 55-59
- Hruška, E.: Stavba miest - jej história, prítomnosť a budúcnosť. Bratislava, SAV 1970.
- Hrůza, J.: Slovník soudobého urbanismu. Praha, Odeon 1977, str. 181-183.
- Jásek, Jaroslav: Klenot města. Praha, VR-ateliér 1997, str. 17
- Klazarová, Pavlína: Čtvrť stromů. Art deco (5). Domov roč. XXXVII/1997. č. 12, str. 33-35.
- Kubiček, A.: Bohumil Hypšman. Praha, nakl. čs.výt.v.um. 1961.
- Lukeš Zdeněk, Splátka dluhu, Praha 2002
- Malínský, Petr – Studený, Jan: 2 x dostavba. Architekt, roč. XXXIX/1993, č. 1, str. 5
- Poche, Emanuel: Prahou krok za krokem, Praha, Panorama 1985 (str. 397-398)
- Praha našeho věku. Praha, Panorama 1978, str. 77.
- Prošek Václav, Měření hl. m. Prahy, Velká Praha – sborníček, Praha 1921, str.66
- Sláma, Bohumil: Soutěžní návrh na kolonii domů na "Vořechovce" v Praze. Časopis československých inženýrů a architektů - Architektonický obzor, roč. XIX/1920,

- str. 8, 9, 39-41, tb. 19 (foto + plány)
- Starý, Oldřich: Názory na moderní architekturu. Časopis Stavba, roč. I/1922 č. 7 str. 128-129
- Straka, Cyril: Pražská vilová čtvrť Vořechovka. Časopis Společnosti přátel starožitností, roč. XXXV/1927, str. 24-27
- Svoboda, E. - Noll, J. - Havlová, E.: Praha 1919-1940. Praha, Libri 2000, str. 32-51.
- Švácha, Rostislav: Od moderny k funkcionalismu. Praha, VP 1995, str. 167.
- Stěnička Jan - Alois Dryák: Dvojnásobné výročí architekta, článek pro Věstník Klubu Za starou Prahu 3/2002
- Urfus, Valentin: Český merkantelista Jan Kryštof Bořek a jeho sbírka, Časopis Národního muzea, 1971, str. 71-82
- Veverka, P. Dvořáková, D. -Krejčí, P. Lukeš, Z: Slavné pražské vily. Praha, Foibos-NTM 2004.:
- Vlček P.: Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách, Academia, 2004
- Vojtíšek, Václav: Původ jména zahrady Vořechovky. Zprávy památkového sboru hl. m. Prahy, 1925,, str. 132-133.
- Architekt Alois Dryák (sborník), Praha, b.d. [1931]
- Hrůza,J.: Teorie Města, Praha, ČSAV 1965. str. 119-129.
- Koula, J.E.: Nová česká architektura a její vývoj ve XX. století. Praha 1940, str. 55-56.
- Stavba III/1924-25, str. 200-201, Stavba IV/1925-26, str. 155-156
- ZVST, VI tab. č. III-IV, VII-VIII, X-XXII; VI, str. 14, 15
- Věstník Besedy na Vořechovce, I/1926-27, č. 1, str. 7 ad. (Lánský, K.: K otázce převodu rodinných domků),
 č. 2, str. 1-2 (Holeček,V.: Úprava "hlavního náměstí" Vořechovky), str. 10-11 (A.Černý: Bytový řád obyvatelů na Vořechovce),
 č. 5, str. 1-3 (Šum.: Z jihu na sever); II/1928-29,
 č. 3, str. 2 (Úprava území u Vořechovky); III/1930. č. 1, str. 2; V/1932, č. 5, str. 1 VI/1933,
 č. 3, str. 3, č. 9-10, str. 3-4 (Z počátků Vořechovky) (uloženo v Městské knihovně)
- Stejskalová Jana Ing., Dokumentace a vyhodnocení historického vývoje systému zeleně jako programové součásti urbanistické struktury základních městských čtvrtí – část 7
 výzkumného záměru MK0CEZ01F2702 -Terénní a badatelský průzkum, dokumentace a pasportizace ohrožených skupin památek na území hl. m. Prahy
- <http://www.sestka.cz/index.php?clanek=171&String=vilov%E1%20kolonie%20O%E8echovka>
<http://www.sestka.cz/index.php?clanek=734&String=vilov%E1%20kolonie%20O%E8echovka>

nemovitá kulturní památka
památkově významný objekt
objekt lokálně významný (ev. karta)

Řečovka II - střední část

OŘECHOVKA

charakteristická stromová zeleň výsaz zachována

charakteristická stromová zeleň fragmentálně zachována

bez zachování charakteristické stromové zeleň

OŘECHOVKA

Zachovalost soukromé zeleně z doby založení zahradní čtvrti
Ing. Jana Stejskalová

září 2007

OŘECHOVKA

parková uliční pásy

parkové uliční pásy

páseček stromů

navazující parkové uliční pásy v širší struktuře Prahy 6

OŘECHOVKA

Urbanistická struktura veřejné zeleně
Ing. Jana Stejskalová

zříti 2007

seznam katalogových listů objektů

poř. č.	číslo popisné	ulice a číslo orientační	další objekty na kartě
1	112	Cukrovarnická 10 (Špálova 12, U Laboratoře 15, Na Ořechovce 21)	ano, bez čp.
2	191,192	Špálova 26, 24	193-204
3	250	Na Ořechovce 30a (Východní 7, Západní 8)	-
4	282,283	Klidná 1, 3	284
5	297	Klidná 31	270, 271, 294-299
6	300	Lomená 46 (Pod Vyhlídkou 28)	301-304, 311-315, 324, 243-249, 253-259
7	305	Lomená 36	306-310, 239-242, 260-263
8	324	Lomená 19	325-328
9	331	Pod Vyhlídkou 24	332-336, 317-321
10	419	Macharovo nám. 3	-
11	471,472	Lomená 35,33	-
12	473	Pod Vyhlídkou 13	-
13	476	Na Ořechovce 60	-
14	484	Na Ořechovce 41	-
15	488	Západní 21	-
16	489	Cukrovarnická 18	-
17	493,493	Lomená 12,10	-
18	543	Malá 1 (Dělostřelecká 26)	-
19	544,550	Dělostřelecká 24, 22, Malá 2, Slunná 19,	-
20	552	U laboratoře 18	-
21	553	U laboratoře 20, Dělostřelecká 17	-
22	554	Slunná 17, Dělostřelecká 15	-
23	559	Na Ořechovce 19, U laboratoře 14	-
24	563	Cukrovarnická 1, Slunná 5	-
25	564	U laboratoře 3,6	-

26	565	U laboratoře 4, Střešovická 2	-
27	667	Lomená 39	-
28	807	Na Ořechovce 66, Lomená 43	-
29	808	Na Ořechovce 68	-
30	810	Lomená 41	-
31	871,2	Pod Ořechovkou 25, Klidná 37	-

